

01 / 25

O-METING

REGIO DEEL DE WADDENEILANDEN

CIJFERS / MENSEN / INZICHT

Gebruiksaanwijzing

Op de eerste pagina's vindt u een overzicht van alle indicatoren, met bijbehorende waardes. Wie meer wil weten over één van de indicatoren kan doorklikken en wordt dan verder het document in geleid, naar extra toelichting. Voor de verantwoording van onze werkwijze klikt u [hier](#).

// ALGEMENE INDICATOREN

	Indicator	0-meting
Prettig wonen	Tevredenheid met de woonomgeving*	-
	Tevredenheid met de woning*	-
Prettig werken	Tevredenheid met vrije tijd*	-
	Tevredenheid met werk*	-
Prettig ondernemen	Ondernemersvertrouwen*	-
Prettig recreëren	Waardering toeristenvoorzieningen door eigen inwoners*	-
	Waardering door toeristen*	Texel: De gemiddelde scores gegeven door toeristen liggen in Q2 van 2024 allen hoger dan een 7,9. Friese eilanden doen gezamenlijk onderzoek. Deze data volgt.
Goede voorzieningen	Waardering van voorzieningen*	-
Uitstekende bereikbaarheid	Tevredenheid bewoners over bereikbaarheid	Over het algemeen zijn de afstanden op de eilanden relatief klein door de schaal van de eilanden. Een aantal voorzieningen zijn echter wel ver, aangezien deze niet altijd aanwezig zijn op een eiland.

// PROGRAMMALIJN 1: GOED WONEN EN LEVEN

	Indicator	0-meting
Meer passende woningen realiseren	Toename aantal (betaalbare) woningen	<p>Woningvoorraad 2023:</p> <p>Texel: +5, naar 6980 woningen Vlieland +2, naar 642 woningen Terschelling: +31, naar 2349 woningen Ameland: +32, naar 1891 woningen Schiermonnikoog: +1, naar 613 woningen</p>
	Gemiddelde WOZ-waarde	<p>Gemiddelde WOZ waarde 2024:</p> <p>Texel: €395.000 Vlieland: €402.000 Terschelling: €437.000 Ameland: €348.000 Schiermonnikoog: €405.000</p>
	Op elk eiland één plek te realiseren waar ouderen kunnen wonen in combinatie met zorg	Via verantwoordingsrapportage
	Gerealiseerde tijdelijke huisvesting**	Niet in 0-meting
	Maatschappelijke voorzieningen optimaliseren	Behoeftte aan maatschappelijke voorzieningen**

// PROGRAMMALIJN 2: TOEKOMSTBESTENDIG ONDERNEMEN EN ONTWIKKELEN

	Indicator	0-meting
Bredere economie realiseren	Structuur sectoren	Grootste werkgelegenheidssector 2022/2023: Dit is voor alle eilanden de sector "I: Logies-, maaltijd- en drankverstrekking". Hieronder per eiland het aantal banen in deze sector en tussen haakjes het percentage van het totaal: Texel (2022): 1830 (21,1%) Vlieland (2023): 390 (42,9%) Terschelling (2023): 900 (30,7%) Ameland (2023): 885 (34,9%) Schiermonnikoog (2023): 230 (33,8%)
Gastvrijheidssector verstevigen	Mogelijke uitkomsten van de gezamenlijke monitoring (programma gastheerschap)	Data volgt t.z.t.
Continuïteit en kwaliteit van het onderwijs verhogen	Aantal mbo-opleidingen	7 opleidingen
	VO	Op elk Fries Waddeneiland is er één school aanwezig om naar het voortgezet onderwijs te kunnen op vmbo-niveau. Texel heeft twee scholen voor het voortgezet onderwijs. Alleen op Texel zijn er mogelijkheden om zowel onderwijs te volgen en examens te doen op vmbo- als havo/vwo-niveau.
	Basisonderwijs	Texel: 8 Vlieland: 1 Terschelling: 5 Ameland: 4 Schiermonnikoog: 1
	Opvang/peuteronderwijs	Texel: 22 Vlieland: 3

		Terschelling: 6 Ameland: 6 Schiermonnikoog: 4
Werken en leren meer combineren	Aantal kenniswerkplaatsen	Kenniswerkplaats Texel Lab Vlieland Campus Ameland Terschelling in vergaande ontwikkeling

// PROGRAMMALIJN 1: OPTIMAAL BEREIKBAAR EN VERBONDEN

	Indicator	0-meting
Werken aan betere bereikbaarheid	Personenverkeer per eiland per jaar	Aantal vervoerde personen Texel: 4.238.000 Vlieland: 232.978 Terschelling: 528.479 Ameland: 715.369 Schiermonnikoog: 329.230
	Parkeergegevens auto's aan de wal	Gegevens lastig te achterhalen, reders geven deze informatie niet
	Aantal deelauto's per gemeente	Op de Waddeneilanden zijn er geen deelauto's
Vervoer verduurzamen	Fietstransport reders	Vervoerde tweewielers: Texel: 17 (gemiddeld per afvaart) Ameland: 75.037 Schiermonnikoog: 40.081
	Verkeersdrukke op de eilanden	Meting in 2025
	Elektrisch vervoer	Elektrische auto's: 350 Hybride personenauto's: 412 Elektrische bedrijfswagens: 96
	Vervoersstromen*	In ontwikkeling, projecten hebben te weinig richting
	Spreiding wisseldagen	In ontwikkeling, projecten hebben te weinig richting
	Verlenging toeristenseizoen	In ontwikkeling, projecten hebben te weinig richting
	Aantal auto's overgezet	Aantal vervoerde personenauto's: Texel: 1.790.00 (totaal aantal voertuigen in personenauto-equivalenten) Vlieland: 9.898 Terschelling: 54.934 Ameland: 92.914 Schiermonnikoog: 6.911
Digitale en mobiele dekking optimaliseren	Dekking glasvezel	Dekking glasvezel maart 2024: Texel: 87% Vlieland: 67% Terschelling: 103% Ameland: 91% Schiermonnikoog: 88%

// PROGRAMMALIJN 4: DUURZAME ENERGIE

	Indicator	0-meting
Energiesystemen robuuster en innovatiever maken		
Eilander gebouwen sneller verduurzamen	Energie­label	Aantal woningen met energielabel A of hoger: Texel: 810 Vlieland: 140 Terschelling: 205 Ameland: 160 Schiermonnikoog: 100
	Gemiddeld energieverbruik van woningen	Aardgas: 960-1130 m3 Electra: 2190-2790 kWh
	Balans oude/nieuwe energie	Percentage hernieuwbare energie t.o.v. het totaal: Texel: 8,4% Vlieland: 6,0% Terschelling: 6,2% Ameland: 10,1% Schiermonnikoog: 8,2%
	Minder energieverbruik per eiland	Energieverbruik per eiland (incl. verkeer en vervoer): Texel: 1.219 TJ Vlieland: 142 TJ Terschelling: 547 TJ Ameland: 471 TJ Schiermonnikoog: 179 TJ
	Verduurzaming van huizen	t.z.t uit de verantwoording
Eilander eigenaarschap en ondernemerschap in de energietransitie	Aantal energiecoöperaties of warmtebedrijven	7 energiecoöperaties
	Aantal duurzame ondernemerskringen	t.z.t. via verantwoording

// PROGRAMMALIJN 5: CIRCULAIRE ECONOMIE

	Indicator	0-meting
Gunstig ontwikkelklimaat voor Circulaire Economie	Materiaalstromen	Zie details.
	Circulaire inkoop bij gemeente	Volgt.
	Hergebruik bedrijfsafval	Volgt.
	Plastic afval	Zie details.
	Aantal circulaire startups per jaar dat begeleid is door de Regio Deal**	t.z.t. via verantwoording
Dat wat het eiland biedt optimaal benutten	Hergebruik bouw materiaal	Nog niet in gebruik
	Tonnages materialen die van en naar de eilanden worden getransporteerd	Vrachtvervoer (in meters): Ameland: 118.594 Schiermonnikoog: 29.934
Slimmer omgaan met water	Drinkwaterconsumptie per eiland per jaar	Gemiddeld 3.242.146 m3

* Geen data beschikbaar doordat deze niet op gemeente niveau te vinden zijn / lastig te vinden zijn / niet regelmatig gemeten zijn / niet ontvangen zijn

** Wordt niet meegenomen in de 0-meting

// TOELICHTING PER INDICATOR

Tevredenheid met de woonomgeving

Deze indicator meet of mensen tevreden zijn met hun huidige woonomgeving. Het CBS heeft hier data over in de regionale monitor brede welvaart, maar niet op eilandniveau. Planbureau Fryslân vraagt deze indicator uit aan Panel Fryslân. Dit wordt gemeten aan de hand van de vragen “Hoe tevreden of ontevreden bent u met de leefbaarheid in uw dorp of wijk?” en “Vindt u dat de leefbaarheid in uw dorp of wijk de afgelopen 12 maanden vooruit is gegaan, gelijk is gebleven of achteruit is gegaan?”. Deze data zijn echter niet beschikbaar voor de (Friese) Waddeneilanden vanwege het lage aantal respondenten van Panel Fryslân dat op de Waddeneilanden woont. Aanvullend panelonderzoek onder eilandbewoners is een mogelijkheid om deze gegevens alsnog te verkrijgen.

Bron: mogelijk Panel Fryslân

Tevredenheid met de woning

Deze indicator meet of mensen tevreden zijn met hun huidige woning. Het CBS meet dit als het percentage particuliere huishoudens dat (zeer) tevreden is met hun huidige woning. Hierbij wordt de woonruimte niet gedeeld met andere huishoudens en gaat het niet om bedrijfsmatige bewoning. Het CBS heeft geen data voor gemeenten die minder dan 100.000 inwoners hebben. Dit betekent dat deze data niet beschikbaar is voor de vijf Waddeneilanden.

Planbureau Fryslân vraagt dit ook uit aan Panel Fryslân middels de vraag “Hoe tevreden of ontevreden bent u over uw woning of woonruimte?”. Deze data zijn echter niet beschikbaar voor de (Friese) Waddeneilanden vanwege het lage aantal respondenten van Panel Fryslân dat op de Waddeneilanden woont. Aanvullend panelonderzoek onder eilandbewoners is een mogelijkheid om deze gegevens alsnog te verkrijgen.

Bron: mogelijk Panel Fryslân

Tevredenheid met vrije tijd

Deze indicator meet of mensen tevreden zijn met de hoeveelheid vrije tijd die zij hebben. Dit wordt door het CBS gemeten met als definitie: het aandeel inwoners van 18 jaar of ouder dat de tevredenheid met het leven een 7 of hoger geeft op een schaal van 1 tot en met 10. Deze data worden gemaakt door middel van kleine domeinschattingen bij het CBS, maar het is niet mogelijk om deze berekening uit te voeren en data te genereren voor de vijf eilanden. Aanvullend panelonderzoek onder eilandbewoners is een mogelijkheid om deze gegevens alsnog te verkrijgen.

Bron: mogelijk Panel Fryslân

Tevredenheid met werk

Deze indicator meet hoe tevreden inwoners zijn met het werk dat zij doen. Het CBS heeft hier geen data over. Planbureau Fryslân vraagt dit wel uit aan Panel Fryslân middels de vraag “In hoeverre bent u, alles bij elkaar genomen, tevreden met uw werk?”.

Deze data zijn echter niet beschikbaar voor de (Friese) Waddeneilanden vanwege het lage aantal respondenten van Panel Fryslân dat op de Waddeneilanden woont. Aanvullend panelonderzoek onder eilandbewoners is een mogelijkheid om deze gegevens alsnog te verkrijgen.

Bron: mogelijk Panel Fryslân

Ondernemersvertrouwen

Deze indicator meet hoe optimistisch of pessimistisch ondernemers in Nederland zijn.

Definitie: gewogen gemiddelde van de vertrouwensindicatoren van de onderliggende bedrijfstakken die een representatieve afspiegeling vormen van het Nederlandse bedrijfsleven.

Deze data van het CBS is alleen beschikbaar op provinciaal niveau of arbeidsmarktregio niveau en is dus niet beschikbaar op het niveau van de (individuele) Waddeneilanden.

Bron: mogelijk panelonderzoek onder ondernemers

Waardering toeristenvoorzieningen door eigen inwoners

Deze indicator meet in hoeverre de inwoners van de Waddeneilanden de toeristische voorzieningen op het eigen eiland waarderen. Het CBS heeft hier geen data over. Planbureau Fryslân vraagt dit wel uit aan Panel Fryslân.

Definitie: het antwoord van respondenten op de vraag “Hoe tevreden of ontevreden bent u met de kwaliteit en het aantal van verschillende soorten vrijetijdsvoorzieningen in Fryslân?”. Er wordt specifiek gevraagd naar de tevredenheid met betrekking tot de volgende voorzieningen:

- Wandel- en fietsvoorzieningen
- Culturele voorzieningen (bioscoop, bibliotheek, theater, musea etc.)
- Attracties (pretpark, dierentuin, kinderboerderij etc.)
- Horeca (restaurant, café, discotheek etc.)
- Culturele evenementen (festivals, concerten, iepenloftspul etc.)
- Sportevenementen
- Sportvoorzieningen (sportschool, voetbalveld, sporthal etc.)
- Wellness mogelijkheden (sauna, massage, zonnebank etc.)
- Winkelmogelijkheden (kledingwinkels, boekhandel, speelgoedwinkel etc.)
- Watersportmogelijkheden
- Natuurgebieden

Deze data is echter niet beschikbaar voor de (Friese) Waddeneilanden vanwege het lage aantal respondenten van Panel Fryslân dat op de Waddeneilanden woont. Aanvullend panelonderzoek onder eilandbewoners is een mogelijkheid om deze gegevens alsnog te verkrijgen.

Bron: Panel Fryslân

Waardering door toeristen

Texel

KADO Texel is een onafhankelijk kennisplatform dat informatie over toerisme monitort. Gasten van VVV Texel krijgen een vragenlijst toegestuurd over hun bezoek aan het eiland. De resultaten hiervan worden vastgelegd in de Texel Monitor.

Over het algemeen zijn toeristen erg tevreden over hun bezoek aan Texel. Op verschillende vlakken is gevraagd om kwaliteitsscores te geven van 1 tot en met 10 aan verschillende aspecten van een bezoek aan het eiland. De gemiddelde scores liggen in Q2 van 2024 allen hoger dan een 7,9.

	Cijfers
Texel als vakantie-eiland	8.95
Algehele prijs/kwaliteitsbeoordeling	7.91
Kwaliteit en service in restaurants, cafés en strandpaviljoens	8.27
Kwaliteit van accommodatie	8.65
Kwaliteit winkels	8.28
Kwaliteit voorlichting en diensten van VVV Texel	8.62
Texelse strand	9.05
Texelse natuur	9.17
Kwaliteit wandel- en fietsmogelijkheden	8.97
Kwaliteit Texelse musea	8.53
Kwaliteit binnenactiviteiten en binnenfaciliteiten	7.97

Bron: KADO Texel Kennisplatform

Meer informatie en data rondom de Texel Monitor is te vinden op <https://www.kadotexel.nl/cijfers/monitor-texelbezoek>

Friese Waddeneilanden doen gezamenlijk onderzoek. Deze data volgt.

Enmalige data die nu wel beschikbaar is:

In een samenwerking tussen DataFryslân en Planbureau Fryslân is ontsloten hoe vaak bezoekers reviews achterlaten, waar ze dat doen en welk rapportcijfer ze geven. Deze gegevens zijn op gemeenteniveau bekend. In reviews (grotendeels van airbnb, maar ook van Tripadvisor, Booking en zoover) kunnen mensen beoordelingen geven op een schaal van 1 tot 5 sterren. Op basis van deze reviews kan een gemiddelde score worden berekend per gemeente. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen waardering voor een activiteit, een overnachting of een restaurant.

Op een schaal van 1 tot 5 krijgt Vlieland voor activiteiten een 4,3, Terschelling en Ameland een 4,4 en Schiermonnikoog een 4.4.

Bron: DataFryslân, z.d. (<https://www.datafriesland.nl/2021/01/01/fryslan-op-rapport/#start>)

N.B. Problemen bij deze bron is dat er bij de gegevens geen jaartal vermeld staat. Ook wordt er niet regelmatig gemonitord. Er is dus geen trend zichtbaar.

Waardering voorzieningen

Deze indicator meet of mensen tevreden zijn met de voorzieningen in hun buurt. Het CBS heeft hier geen data over. Planbureau Fryslân vraagt dit wel uit aan Panel Fryslân middels de vraag "Hoe tevreden of ontevreden bent u met de voorzieningen in uw dorp of wijk?".

Deze data zijn echter niet beschikbaar voor de (Friese) Waddeneilanden vanwege het lage aantal respondenten van Panel Fryslân dat op de Waddeneilanden woont. Aanvullend panelonderzoek onder eilandbewoners is een mogelijkheid om deze gegevens alsnog te verkrijgen.

Bron: mogelijk Panel Fryslân

Tevredenheid bewoners over bereikbaarheid

Als het over bereikbaarheid gaat, kunnen we kijken naar de nabijheid van verschillende voorzieningen. Hierbij gaat het om de gemiddelde afstand van het woonadres van mensen tot de dichtstbijzijnde voorzieningen. De afstand is gemeten als gemiddelde afstand over de (verharde) autoweg.

In de tabel hieronder is per eiland te zien wat de gemiddelde afstand in kilometers is tot enkele voorzieningen, met 2021 als meest recent meetjaar. Alleen voor de afstand tot een sportterrein is er geen data voor 2021; het meest recente meetjaar voor deze voorziening is 2017.

	Texel	Vlieland	Terschelling	Ameland	Schiermonnikoog
Huisartsenpraktijk	2,7 km	0,6 km	1,4 km	2,2 km	0,4 km
Ziekenhuis (incl. buitenpolikliniek)	4,1 km	36,0 km	38,3 km	46,4 km	57,5 km
Ziekenhuis (excl. buitenpolikliniek)	16,6 km	61,1 km	63,4 km	46,4 km	57,5 km
Grote supermarkt	1,0 km	0,5 km	0,8 km	0,4 km	0,5 km
Kinderdagverblijf	1,2 km	1,3 km	0,7 km	1,1 km	0,4 km
Basisonderwijs	1,2 km	0,7 km	0,8 km	0,8 km	0,5 km
Voortgezet onderwijs (vmbo)	4,0 km	0,7 km	3,8 km	4,6 km	0,4 km
Voortgezet onderwijs (havo/vwo)	4,0 km	34,9 km	37,2 km	29,5 km	34,7 km
Sportterrein	1,4 km	0,8 km	1,0 km	0,7 km	0,7 km
Cafés en dergelijke	2,7 km	0,6 km	0,9 km	4,6 km	23,8 km
Restaurants	0,8 km	0,3 km	0,4 km	0,3 km	0,4 km

Bron: CBS

Over het algemeen zijn de afstanden op de eilanden relatief klein, door de schaal van het eiland. Een aantal voorzieningen zijn echter wel ver, aangezien deze niet altijd aanwezig zijn op een eiland. Dit geldt voor ziekenhuizen en voortgezet onderwijs voor havo/vwo niveau (m.u.v. de polikliniek en het voortgezet onderwijs voor havo/vwo niveau die wel aanwezig zijn op Texel).

Voor meer informatie over de bereikbaarheid van meer voorzieningen, zie de monitor 'Bereikbaarheid' van Planbureau Fryslân op <https://www.planbureau Fryslan.nl/monitoren/bereikbaarheid/> en de website van het CBS op <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80305ned/table?ts=1723194754795>

Indien meer informatie over de tevredenheid over de bereikbaarheid is gewenst (in plaats van of aanvullend op bovengenoemde afstanden), dan is aanvullend panelonderzoek onder eilandbewoners is een mogelijkheid om deze gegevens alsnog te verkrijgen.

Toename aantal (betaalbare) woningen

Het gaat hier om het aantal woningen dat is toegevoegd of onttrokken aan de woningvoorraad.

Definitie: een woning is een verblijfsobject met een woonfunctie en eventueel één of meer andere gebruiksfuncties. De woningvoorraad wordt gemeten aan het aantal woningen met een adres en geldige postcode. Toevoeging kan komen door nieuwbouw, splitsing, verbouwing of verandering van de gebruiksfunctie. Onttrekking kan komen door sloop, samenvoeging of verandering van de gebruiksfunctie.

De correcties worden gedaan aan de hand van veranderingen die al eerder zijn doorgevoerd of veranderingen die onlogisch zijn.

In de tabel hieronder is te zien per eiland hoeveel woningen er aan het begin van 2023 waren, hoeveel er zijn bijgekomen of zijn weggegaan en wat uiteindelijk de eindstand is. Zo is er te zien dat Ameland (+32 woningen) en Terschelling (+31 woningen) de meeste erbij hebben gekregen en dat Schiermonnikoog er maar één heeft bijgekregen.

	Beginstand	Nieuwbouw	Overige toevoeging	Sloop	Overige onttrekking	Correctie	Saldo voorraad	Eindstand
Texel	6975	31	101	11	117	1	+5	6980
Vlieland	640	6	1	4	1	0	+2	642
Terschelling	2318	31	17	3	15	1	+31	2349
Ameland	1859	25	8	0	1	0	+32	1891
Schiermonnikoog	612	1	0	0	0	0	+1	613
Totaal	12.404	94	127	18	134	2	71	12.475

Bron: CBS

De gegevens van het CBS zijn afkomstig uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG).

Hoewel er op Texel veel woningen zijn toegevoegd door nieuwbouw en overige toevoeging, zijn er ook veel woningen onttrokken aan de woningvoorraad.

Voor meer gegevens en het verloop over tijd, zie <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81955NED/table?ts=1723021124313>

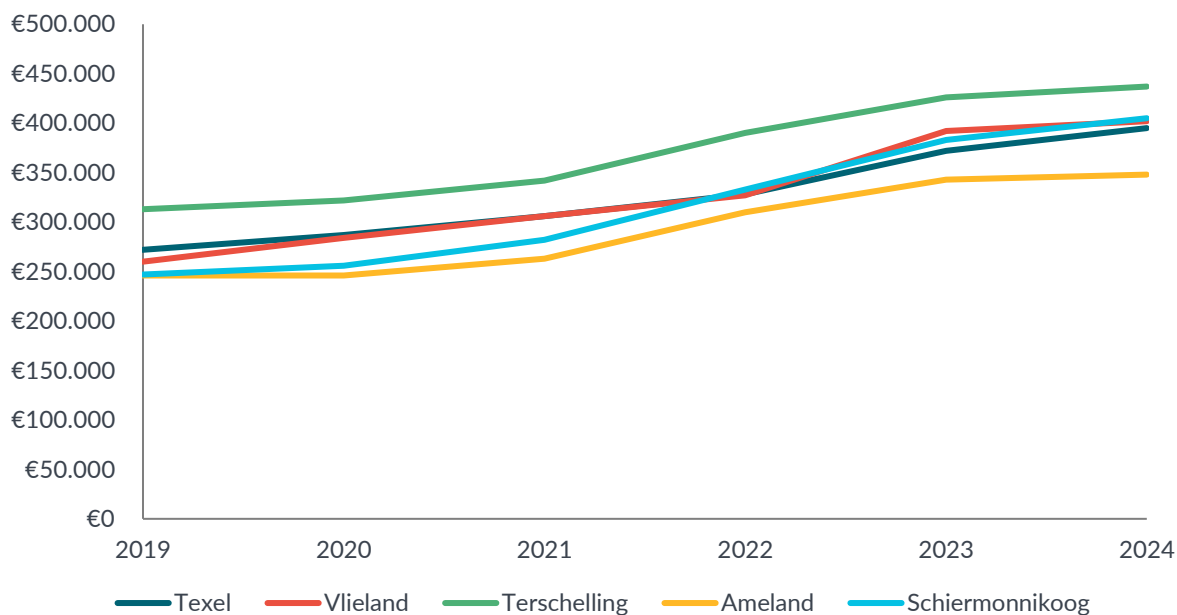
Gemiddelde WOZ-waarde

Het gaat hierbij om de gemiddelde WOZ-waarde van woningen op 1 januari. De WOZ-waarde van 1 januari 2024 is eigenlijk de WOZ-waarde van 1 januari 2023 omdat de gemeenten tijd nodig hebben voor de verwerking van de taxatie.

Definitie: een woning is een verblijfsobject met een woonfunctie en eventueel één of meer andere gebruiksfuncties. De gemiddelde WOZ is de waarde die de gemeente aan eigenaren van de woning verschafft aan het begin van het jaar. Woningen met een waarde van minder dan €10.000 en woningen met een waarde van meer dan €5.000.000 zijn niet meegenomen bij de berekening van het gemiddelde.

In de tabel hieronder is te zien wat de gemiddelde WOZ-waarde per eiland is over de afgelopen jaren (2019-2024). De afgelopen jaren is overal de WOZ-waarde erg toegenomen. Terschelling had altijd al de hoogste gemiddelde WOZ-waarde van alle eilanden en dit is nog steeds zo in 2024. Ameland gemiddeld de laagste. De gemiddelde WOZ-waarden op Texel, Vlieland en Schiermonnikoog liggen bij elkaar in de buurt.

Gemiddelde WOZ-waarde

Bron: CBS, bewerking Planbureau Fryslân

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85036NED/table?ts=1723023044695>

Gerealiseerde tijdelijke huisvesting

Deze indicator meet de gerealiseerde tijdelijke huisvesting voor bijvoorbeeld seizoenswerkers. Deze indicator wordt niet meegenomen in de 0-meting. Dit zal volgen in latere metingen wanneer gegevens beschikbaar komen vanuit verantwoording over programmalijnen en onderliggende projecten van de Regio Deal.

Behoeftte aan maatschappelijke voorzieningen

Deze indicator meet de behoefte aan maatschappelijke voorzieningen. Deze indicator wordt echter niet meegenomen in de 0-meting. Dit zal volgen in latere metingen.

Structuur sectoren

Deze indicator meet de werkgelegenheid in de vijf grootste sectoren op de arbeidsmarkt voor de vijf Waddeneilanden.

Definitie: de werkgelegenheid is hier uitgedrukt in het aantal banen binnen een bepaalde sector om te illustreren hoe de structuur van de economie op een eiland eruit ziet. De sectoren zijn onderverdeeld middels de Standaard Bedrijfsindeling van 2008 (SBI2008).

Op elk eiland is de sector “I: Logies-, maaltijd en drankverstrekking” het grootst als het gaat om het aantal banen. Voor de rest heeft elk eiland een eigen karakter als het gaat om de grootste vijf sectoren. Deze zijn hieronder weergegeven in een tabel. Voor Texel komen de meest recente cijfers uit 2022 en de meest recente cijfers voor de Friese Waddeneilanden komen uit 2023. Daarom kunnen we de berekening slechts ‘bij benadering’ maken: voor alle Waddeneilanden samen is **circa 29 procent** van de banen in de Logies- maaltijd- en drankverstrekking (sector I).

Eiland en jaar	Sector	Aantal banen	% van totaal
Texel (2022)	I: Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	1830	21,1%
	G: Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	1370	15,8%
	H: Vervoer en opslag	750	8,6%
	M: Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening	690	7,9%
	A: Landbouw, bosbouw en visserij	680	7,8%
	Totaal	8680	
Vlieland (2023)	I: Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	390	42,9%
	M: Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening	110	12,1%
	Q: Gezondheids- en welzijnzorg	75	8,2%
	G: Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	70	7,7%
	F: Bouwnijverheid	55	6,0%
	Totaal	910	
Terschelling (2023)	I: Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	900	30,7%
	G: Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	380	13,0%
	Q: Gezondheids- en welzijnzorg	275	9,4%
	M: Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening	270	9,2%
	P: Onderwijs	205	7,0%
	Totaal	2930	
Ameland (2023)	I: Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	885	34,9%
	G: Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	315	12,4%
	H: Vervoer en opslag	250	9,9%
	M: Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening	205	8,1%
	Q: Gezondheids- en welzijnzorg	195	7,7%
	Totaal	2535	
Schiermonnikoog (2023)	I: Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	230	33,8%
	G: Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	95	14,0%
	M: Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening	85	12,5%
	Q: Gezondheids- en welzijnzorg	60	8,8%
	O: Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	40	5,9%
	Totaal	680	

Bron: *Texel in Cijfers & Provincie Fryslân*

Meer informatie over de werkgelegenheid binnen de verschillende sectoren is te vinden op <https://texel.incijfers.nl/dashboard/banen-en-vestigingen> en <https://staat-van-fryslan.hub.arcgis.com/pages/a936685e29c040bc8da70105e08659bd>

Mogelijke uitkomsten van de gezamenlijke monitoring (programma gastheerschap)

Eind 2025 is er meer duidelijk over welke indicatoren gemeten gaan worden bij het onderzoek naar de gastvrijheidssector. Mogelijke indicatoren zouden kunnen zijn:

- Persoonlijk welzijn
- Functioneren onderneming
- Ontwikkeling financiële situatie en omzet tijdens corona + verwachting
- Perspectiefrijke ontwikkelingen
- Zorgelijke ontwikkelingen
- Behoefte aan ondersteuning

Aantal mbo-opleidingen

De Waddeneilanden kennen niet veel mogelijkheden voor vervolgonderwijs. Er zijn enkele Mbo-opleidingen die je kunt doen op enkele eilanden. Het gaat hierbij om:

- Texel: [Texel Academy | Wadden Academy](#) 2 opleidingen
- Ameland: <https://www.waddenacademy.com/ameland-academy> 2 opleidingen
- Schiermonnikoog: [Schier Academy | Wadden Academy](#) 1opleidingen
- Vlieland: 0 opleidingen (geen aanbod MBO)
- Terschelling: [Werken en leren op Terschelling / Firda](#) 2 opleidingen

VO

Op de Waddeneilanden kunnen kinderen na de basisschool naar een school voor voortgezet onderwijs. Hieronder het overzicht van het aantal vestigingen van scholen in het voortgezet onderwijs op de eilanden in 2024:

- Texel: 2
- Vlieland: 1
- Terschelling: 1
- Ameland: 1
- Schiermonnikoog: 1

Op alle eilanden kan er tenminste onderwijs gevolgd worden op vmbo-niveau. Op Terschelling en Ameland kunnen leerlingen ook terecht voor de onderbouwklassen van het havo of vwo (Terschelling: klas 1 en 2; Ameland: klas 1, 2 en 3). Voor het vervolg van het havo of vwo moeten de leerlingen naar een school aan wal. Op Schiermonnikoog is er alleen onderwijs beschikbaar op vmbo-niveau. Alleen op Texel is er ook onderwijs op havo/vwo-niveau beschikbaar voor alle leerjaren.

Bron: DUO

Meer informatie over de scholen is te vinden op

https://www.duo.nl/open_onderwijsdata/voortgezet-onderwijs/adressen/vestigingen.jsp

Basisonderwijs

Op de verschillende eilanden zijn een aantal mogelijkheden om naar de basisschool te kunnen. Vanaf 5 jaar is een kind leerplichtig en moet het naar de basisschool. Hieronder het overzicht van het aantal vestigingen van scholen in het basisonderwijs op de eilanden in 2024:

Aantal vestigingen basisonderwijs:

- Texel: 8
- Vlieland: 1
- Terschelling: 5
- Ameland: 4
- Schiermonnikoog: 1

Meer informatie over de scholen is te vinden op

https://www.duo.nl/open_ onderwijsdata/primair-onderwijs/scholen-en-adressen/schoolvestigingen-basisonderwijs.jsp

Opvang/peuteronderwijs

(Werkende) ouders kunnen niet altijd voor hun kinderen zorgen en hebben ook niet altijd familie of andere opvangmogelijkheden voor hun kinderen als zij bijvoorbeeld aan het werk zijn. In het Landelijk Register Kinderopvang (LRK) worden geregistreerde kinderopvangvoorzieningen geregistreerd. Geregistreerde kinderopvangvoorzieningen zijn goedgekeurd door de gemeente en de GGD.

Hieronder een overzicht van het aantal vestigingen kinderopvanglocaties en peuterspeelzalen* op de eilanden in 2024:

- Texel: 22
- Vlieland: 3
- Terschelling: 6
- Ameland: 6
- Schiermonnikoog: 4

Meer informatie over de kinderopvanglocaties is te vinden op

<https://data.overheid.nl/dataset/gegevens-kinderopvanglocaties-lrk#panel-resources>

* Kinderopvanglocaties en peuterspeelzalen zijn apart van elkaar gerekend, ook al zijn zij ingeschreven op hetzelfde adres. Dit in verband met de losse inschrijvingen in het LRK.

Aantal kenniswerkplaatsen

Er zijn drie kenniswerkplaatsen op de Waddeneilanden, namelijk:

- Kenniswerkplaats Texel
- Lab Vlieland
- Campus Ameland

Op Terschelling is er een vierde kenniswerkplaats in vergaande ontwikkeling.

Bron: programmateam van de Regio Deal

Personenverkeer per eiland per jaar

Om van en naar de eilanden te reizen, moet men gebruik maken van de veerdiensten van de reders TESO, Doeksen of Wagenborg. De reders houden bij hoeveel personen zij vervoeren op jaarbasis. Rederij Doeksen en Wagenborg houden ook bij of het gaat om toeristen/niet-eilanders of eilanders. TESO maakt dit onderscheid niet. Het is bij TESO ook niet duidelijk of dit om het aantal personen voor het totaal van alle afvaarten heen én terug gaat, of om het aantal personen dat naar het eiland toe gaat.

Totaal aantal vervoerde personen op jaarbasis in 2023:

	Totaal	Toeristen/niet-eilanders	Eilanders
Texel (TESO)	4.238.000	N.v.t.	N.v.t.
Vlieland (Doeksen)	232.978	213.454	23.124
Terschelling (Doeksen)	528.479	467.110	74.395
Ameland (Wagenborg)	715.369	632.489	82.880
Schiermonnikoog (Wagenborg)	329.230	302.228	27.002

Bron: TESO, Doeksen en Wagenborg

Voor meer cijfers over het vervoer van personen en voertuigen kunt u de (vervoerkundige) jaarverslagen hieronder raadplegen:

- TESO: https://www.teso.nl/documents/81/TESO_jaarverslag_23-web.pdf
- Doeksen: <https://files.rederij-doeksen.nl/files/4/6/1/5/Vervoerkundig%20Jaaroverzicht%202023.pdf>
- Wagenborg (Ameland): <https://www.wpd.nl/assets/fe2adeb1-627e-47dd-b9f1-32ba35c5a2e1.pdf>
- Wagenborg (Schiermonnikoog): <https://www.wpd.nl/assets/965acc8f-4ee8-4c0d-8a08-84bbc752cfad.pdf>

Parkeergegevens auto's aan de wal

Beschikbare plaatsen (is niet mate van gebruik):

- 218 niet overdekte plaatsen op parkeerterrein Veerhaven Den Helder (<https://www.teso.nl/plan-uw-reis/veerhaven-den-helder/>)
- 1900 (P1), 770 (P2) en 212 (P3) niet overdekte plaatsen op parkeerterrein Lang parkeren Harlingen (P1, 2 en 3)
[Wordt aangeraden op <https://www.harlingenwelkomaanzee.nl/nl/parkeren>]
- 2592 deels overdekte plaatsen op parkeerterrein P1 en 1050 niet overdekte plaatsen op P2 in Holwert [P1 in beheer van Wagenborg, P2 niet]
- 740 deels overdekte plaatsen op Scheepspark P1 en 660 niet overdekte plekken op Scheepspark P2 in Lauwersoog

Bron: Parkopedia (2024)

Aantal deelauto's per gemeente

Deelauto's zijn een uitkomst als men de auto bijvoorbeeld niet vaak genoeg gebruikt. Door gebruik te maken van deelauto's kan men besparen op de maandelijkse kosten. Bovendien is een deelauto zuiniger dan veel anderen auto's en helpt autodelen om de parkeerdruk te verminderen. Op de Waddeneilanden zijn in 2022 geen deelauto's beschikbaar en kan men geen gebruik maken van deelauto's.

Bron: CROW-KpVV

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

Fietstransport reders

Om van en naar de eilanden te reizen, moet men gebruik maken van de veerdiensten van de reders TESO, Doeksen of Wagenborg. De reders TESO en Wagenborg houden bij hoeveel tweewielers zij vervoeren op jaarbasis. Het is hier niet duidelijk of dit om het aantal tweewielers voor het totaal van alle afvaarten dat

heen én terug wordt vervoerd, of om het aantal tweewielers dat naar het eiland toe wordt vervoerd. Rederij Doeksen houdt geen gegevens bij over het aantal vervoerde tweewielers.

Vervoerde tweewielers in 2023:

	Gemiddeld aantal per afvaart	Totaal	Toeristen/niet-eilanders	Eilanders
Texel (TESO)	17	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Ameland (Wagenborg)	N.v.t.	75.037	73.197	1.840
Schiermonnikoog (Wagenborg)	N.v.t.	40.081	39.678	403

Bron: TESO en Wagenborg

Voor meer cijfers over het vervoer van personen en voertuigen kunt u de (vervoerkundige) jaarverslagen hieronder raadplegen:

- TESO: https://www.teso.nl/documents/81/TESO_jaarverslag_23-web.pdf
- Wagenborg (Ameland): <https://www.wpd.nl/assets/fe2adeb1-627e-47dd-b9f1-32ba35c5a2e1.pdf>
- Wagenborg (Schiermonnikoog): <https://www.wpd.nl/assets/965acc8f-4ee8-4c0d-8a08-84bbc752cfad.pdf>

Verkeersdrukte op de eilanden

In 2025 starten verkeersmetingen op de Waddeneilanden vanuit het Regio Deal-project Meetnet. Voor de 0-meting zijn er geen gegevens over de verkeersdrukte beschikbaar.

Elektrisch vervoer

Naast dat auto's op benzine of diesel rijden, zijn er ook elektrische en hybride auto's. De RDW registreert het aantal elektrische en hybride personenauto's en het aantal elektrische bedrijfsauto's op gemeenteniveau per maand.

Definities: een personenauto is volgens het RDW een motorvoertuig op vier of meer wielen, ontworpen en gebouwd voor het vervoer van personen, met maximaal negen zitplaatsen inclusief bestuurdersstoel (zoals een auto, minibus of kampeerauto). Een bedrijfsauto is een motorvoertuig op vier of meer wielen, ontworpen en gebouwd voor het vervoer van goederen (zoals een bestelwagen of vrachtauto).

Aantal elektrische en hybride personen- en bedrijfsauto's in juni 2024:

	Elektrische personenauto's	Hybride personenauto's	Elektrische bedrijfsauto's
Texel	243	217	40
Vlieland	4	23	5
Terschelling	49	86	18
Ameland	46	80	18
Schiermonnikoog	8	6	15
totaal	350	412	96

Bron: Klimaatmonitor en RDW

<https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/elektrisch-vervoer>
<https://www.rdw.nl/particulier/paginas/voertuigcategorieen>

Vervoersstromen

De data over vervoersstromen vanuit de RMP-monitor is niet beschikbaar op gemeente niveau. Het kleinste dat men kan gaan is op het niveau van RMP-subregio. Hier zijn de individuele eilanden en een aggregaat van de eilanden niet uit te filteren.

Bron: Regionaal Mobiliteitsprogramma

Spreiding wisseldagen

Vrijdag en maandag zijn gewoonlijk de standaard wisseldagen voor vakantieparken en campings. Op de site van de reders worden gegevens niet uitgesplitst naar dagen van de week. Nadere uitvraag bij reders moet nog gebeuren.

TESO heeft duurdere tickets op vrijdag, zaterdag, zondag en maandag.

Verlenging toeristenseizoen

Toeristen-/zomerseizoen bij de reders

- Doeksen: 1 april t/m 31 oktober
- Wagenborg: 1 april t/m 30 september

Op provinciaal niveau is voor meerdere jaren het aantal overnachtingen per maand beschikbaar (monitor Gastvrij Fryslân 2028). Daaruit blijkt een verlenging van het seizoen. Echter, deze gegevens zijn niet beschikbaar op gemeentelijk niveau. Mogelijk is dat in de toekomst wel het geval. Anders kan navraag bij de reders gedaan worden.

Aantal auto's overgezet

Om van en naar de eilanden te reizen, moet men gebruik maken van de veerdiensten van de reders TESO, Doeksen of Wagenborg. De reders houden bij hoeveel personenauto's (of personenauto-equivalenten in het geval van Texel) zij vervoeren op jaarbasis. Het is hier niet duidelijk of dit om het aantal personenauto's/personenauto-equivalenten voor het totaal van alle afvaarten heen én terug gaat, of om het aantal dat naar het eiland toe gaat.

Totaal aantal vervoerde personenauto's/personenauto-equivalenten op jaarbasis (2023)

	Totaal	Toeristen/niet-eilanders	Eilanders
Texel (TESO)	1.790.000	N.v.t.	N.v.t.
Vlieland (Doeksen)	9.898	2.425 personenauto's 76 campers	7.473
Terschelling (Doeksen)	54.934	40.616 personenauto's 1.807 campers	14.318
Ameland (Wagenborg)	92.914	77.197	15.717
Schiermonnikoog (Wagenborg)	6.911	1.540	5.371

Bron: TESO, Doeksen en Wagenborg

Voor meer cijfers over het vervoer van personen en voertuigen kunt u de (vervoerkundige) jaarverslagen hieronder raadplegen:

- TESO: https://www.teso.nl/documents/81/TESO_jaarverslag_23-web.pdf
- Doeksen: <https://files.rederij-doeksen.nl/files/4/6/1/5/Vervoerkundig%20Jaaroverzicht%202023.pdf>
- Wagenborg (Ameland): <https://www.wpd.nl/assets/fe2adeb1-627e-47dd-b9f1-32ba35c5a2e1.pdf>

- Wagenborg (Schiermonnikoog): <https://www.wpd.nl/assets/965acc8f-4ee8-4c0d-8a08-84bbc752cfad.pdf>

Dekking glasvezel

Met een glasvezelaansluiting heb je toegang tot sneller internet in vergelijking met internet dat via de kabel loopt. Nog niet alle plekken hebben toegang tot glasvezel. En ook al heeft men toegang tot glasvezel, het wordt niet altijd gebruikt door het huishouden.

Definitie: glasvezelinternet is een zeer snelle internetverbinding. De data worden hierbij door lichtsignalen verstuurd in plaats van stroomsignalen. Hierdoor is een snellere verbinding mogelijk met hogere up- en downloadsnelheden.

Hieronder een overzicht van de dekking per eiland en het aandeel aansluitingen dat geactiveerd is. Het peilmoment van deze gegevens is maart 2024.

	Dekking	Geactiveerde aansluitingen
Texel	87%	50-60%
Vlieland	67%	40-50%
Terschelling	103%	0-10%
Ameland	91%	70-80%
Schiermonnikoog	88%	70-80%

Bron: Autoriteit Consument & Markt en Consumentenbond

Wat opvalt is dat de dekking van Terschelling hoger is dan 100%. Dit komt omdat er meer glasvezel aansluitingen zijn dan dat er adressen zijn op het eiland.

<https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-telecommonitor-eerste-kwartaal-2024>
<https://www.consumentenbond.nl/internet/kabel-of-glasvezel>

Energielabel

De RVO verzamelt gegevens over energielabels in Nederland. Eigenaren zijn verplicht een energielabel beschikbaar te stellen aan een koper of huurder in het geval van verkoop en verhuur. Dit is ook verplicht als men een woning laat bouwen. Nog niet alle woningen hebben een energielabel (percentages in tweede kolom in onderstaande tabel).

Definitie: Een energielabel laat zien hoe energiezuinig een woning is. Woningen met het A++++ label zijn het meest energiezuinig en woningen met het label G zijn het minst energiezuinig.

Energielabels wijken in 2021:

Wijk	Met energielabel	A++	A+	A	B	C	D	E	F	G
Texel: Wijk 00	49,4%		0	745	500	755	375	225	180	190
Texel: Wijk 01	66,1%			65	40	145	65	30	35	30
Vlieland: Wijk 00	59,2%		0	140	70	55	40	5	10	20
Terschelling: Wijk 00	42,7%		5	85	75	100	80	35	65	70
Terschelling: Wijk 01	54,8%			95	70	75	15	10	25	35
Terschelling: Wijk 02	32,5%			5	5	5	5		5	10
Terschelling: Wijk 03	17,3%			0		0		0	5	5
Terschelling: Wijk 04	32,8%			15	5	20	10	5	0	15
Terschelling: Wijk 05	28,3%			0	5		0	0		5
Ameland: Wijk 00	37,1%	0		160	100	135	90	40	65	55
Schiermonnikoog: Wijk 00	51,8%	5		95	55	55	30	10	15	30

Bron: Klimaatmonitor en RVO

Het is echter wel zo dat een energielabel een momentopname is, welke 10 jaar geldig is. Zo kan het zijn dat mensen een huis met een laag energielabel kopen en in de tussentijd aanpassingen doen aan de woning om hem energiezuiniger te maken. Het energielabel verandert dan niet automatisch mee, aangezien deze alleen verplicht is om aan te vragen bij de verkoop of verhuur van een woning (bron: RVO).

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/energielabel-woningen-en-gebouwen/energielabel-woning>

<https://klimaatmonitor.databank.nl/content/wijken-en-buurtten>

<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2023-02/factsheet-belangrijkste-verklaringen-energielabelverschuivingen-woningen.pdf>

Gemiddeld energieverbruik van woningen

Huizen verbruiken energie in de vorm van elektriciteit en aardgas. Elk huis heeft een eigen verbruik, welke onder andere afhangt van het type woning waar men in woont. De tabel hieronder laat het gemiddelde aardgasverbruik en de gemiddelde elektriciteitslevering zien voor alle woningen.

Definitie: een woning is een verblijfsobject met een woonfunctie en eventueel één of meer andere gebruiksfuncties.

Gemiddeld verbruik in 2023:

	Gemiddeld aardgasverbruik	Gemiddelde elektriciteitslevering
Texel	960 m3	2.520 kWh
Vlieland	760 m3	2.340 kWh
Terschelling	1.120 m3	2.520 kWh
Ameland	1.130 m3	2.790 kWh
Schiermonnikoog	1.000 m3	2.190 kWh

Bron: CBS

Voor meer informatie rondom het verbruik per woningtype, zie

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/81528NED/table>

Balans oude/nieuwe energie

Energie kan op verschillende manieren worden opgewekt. Energie uit fossiele brandstoffen raakt op en zijn ook vervuilender dan hernieuwbare vormen van energieopwekking (o.a. zonne-energie en windenergie).

Definitie: hernieuwbare energie is energie die komt uit natuurlijke bronnen die hernieuwd worden en oneindig beschikbaar zijn. Het gaat hierbij om energie uit zon, wind, water, biomassa, bodem en buitenlucht. Het percentage hernieuwbare energie is het aandeel hernieuwbare energie ten opzichte van de totale energie. In andere woorden: van alle elektriciteit op Texel komt 22,7% van een hernieuwbare bron.

Percentage bekende hernieuwbare energie (in procenten) in 2022:

	Hernieuwbare elektriciteit	Biobrandstof vervoer	Hernieuwbare warmte	Hernieuwbare energie totaal
Texel	22,7%	4,3%	4,2%	8,4%
Vlieland	29,1%	3,9%	2,5% (2020)	6,0% (2020)
Terschelling	18,8%	2,7%	4,6%	6,2%
Ameland	26,6%	3,9%	4,3%	10,1%
Schiermonnikoog	38,0%	2,8%	4,2%	8,1%

Bron: *Klimaatmonitor*

De meeste energie wordt nog niet op een hernieuwbare manier opgewekt. Van alle vormen van hernieuwbare energie, heeft elektriciteit het hoogste aandeel dat hernieuwbaar is. Biobrandstof en hernieuwbare warmte komen nog niet zo veel voor.

<https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/hernieuwbare-energie>

Minder energieverbruik per eiland

Op elk eiland staan gebouwen en voorzieningen die energie gebruiken.

Definitie: energieverbruik is het door gebruik opmaken van energie. Hierna resteert geen nuttig bruikbare energiedrager. Een energiedrager is op zijn beurt een product dat energie bevat in de vorm van een brandstof, warmte of kracht.

De tabel hieronder laat het energieverbruik per eiland zien in 2022 (Vlieland = 2020 i.v.m. gebrek aan data voor 2022), zowel inclusief verkeer en vervoer als exclusief. Van alle energie die verbruikt wordt, is het grootste deel exclusief verkeer en vervoer.

	Aardgas, elektra, hernieuwbare warmte, zonnestroom 'achter de meter' en auto(snel)wegen	Exclusief verkeer en vervoer
Texel	1.217 TJ	869 TJ
Vlieland	142 TJ	105 TJ
Terschelling	547 TJ	316 TJ
Ameland	470 TJ	351 TJ
Schiermonnikoog	179 TJ	91 TJ

Bron: Klimaatmonitor

<https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/energieverbruik>

Verduurzaming van huizen

Bij de regio deal gaat het minder om huizen, maar eerder om recreatieve woningen, maatschappelijke voorzieningen. Er zijn geen gegevens voor de 0-meting beschikbaar, maar via de verantwoording over projecten komen er wel gegevens over de realisatie.

Aantal energiecoöperaties of warmtebedrijven

Er zijn op de Waddeneilanden diverse energiecoöperaties actief:

- Texel: Texel Energie
- Vlieland: EC Vlieland OM + Duinwijck Warmte
- Terschelling: Terschelling Energie
- Ameland: AEC + gemeentelijk warmtebedrijf
- Schiermonnikoog: Energiecoöperatie De Sintrale

Hoe actief ze zijn verschilt per eiland.

Aantal duurzame ondernemerskringen

Via de verantwoording over de programmalijnen kan bij de volgende meting informatie verstrekt worden.

Materiaalstromen

Op de eilanden wonen en recreëren mensen en zijn bedrijven gevestigd, welke allen materialen gebruiken. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om materialen zoals o.a. veevoer, bouwmaterialen, voedingsmiddelen, meubels, kleding en machines. Deze worden gebruikt door verschillende sectoren op de Waddeneilanden. Hieronder een overzicht van de sectoren die de meeste materialen gebruiken. De data hiervan komt uit 2018. Op bijna alle eilanden is de sector 'Landbouw, bosbouw en visserij' hierin het grootst. Op Vlieland is de sector 'Bouw' het grootst en staat de sector 'Landbouw, bosbouw en visserij' niet in de top 4.

Grootste verbruikende sectoren per eiland in 2018:

	Sectoren (verbruik)
Texel	Landbouw, bosbouw en visserij (84.158 ton) <ul style="list-style-type: none"> • Landbouw en bosbouw (81.100 ton) • Visserij en kweek (58 ton)
	Producterende bedrijven (47.820 ton) <ul style="list-style-type: none"> • Voedingsmiddelen productie (42.900 ton) • Productie van goederen (4.920 ton)
	Bouw (31.200 ton)
	Consumenten (28.900 ton) <ul style="list-style-type: none"> • Huishoudens (17.200 ton)

	<ul style="list-style-type: none"> • Toeristen (11.700 ton)
Vlieland	Bouw (4.130 ton)
	Consumenten (3.880 ton) <ul style="list-style-type: none"> • Toeristen (2.380 ton) • Huishoudens (1.500 ton)
	Producterende bedrijven (3.368 ton) <ul style="list-style-type: none"> • Voedingsmiddelen productie (2.550 ton) • Productie van goederen (818 ton)
	Horeca (2.170 ton) <ul style="list-style-type: none"> • Logiesverstrekking (1.360 ton) • Eet- en drinkgelegenheid (814 ton)
Terschelling	Landbouw, bosbouw en visserij (12.009 ton) <ul style="list-style-type: none"> • Landbouw en bosbouw (12.000 ton) • Visserij en kweek (9 ton)
	Bouw (18.000 ton)
	Producterende bedrijven (14.160 ton) <ul style="list-style-type: none"> • Voedingsmiddelen productie (7.630 ton) • Productie van goederen (6.530 ton)
	Consumenten (12.700 ton) <ul style="list-style-type: none"> • Toeristen (6.440 ton) • Huishoudens (6.220 ton)
Ameland	Landbouw, bosbouw en visserij (15.302 ton) <ul style="list-style-type: none"> • Landbouw en bosbouw (15.300 ton) • Visserij en kweek (2 ton)
	Producterende bedrijven (15.569 ton) <ul style="list-style-type: none"> • Voedingsmiddelen productie (15.400 ton) • Productie van goederen (169 ton)
	Bouw (12.100 ton)
	Consumenten (10.100 ton) <ul style="list-style-type: none"> • Toeristen (5.410 ton) • Huishoudens (4.710 ton)
Schiermonnikoog	Landbouw, bosbouw en visserij (5.750 ton)
	Bouw (3.760 ton)
	Consumenten (2.270 ton) <ul style="list-style-type: none"> • Toeristen (1.180 ton) • Huishoudens (1.090 ton)
	Producterende bedrijven (1.773 ton) <ul style="list-style-type: none"> • Voedingsmiddelen productie (1.170 ton) • Productie van goederen (603 ton)

Bron: Metabolic Consulting

Circulaire inkoop bij gemeente

Deze inventarisatie moet nog gemaakt worden. Een projectleider op dit onderdeel is eind november 2024 gestart. Zij doet een verkenning en kan in beeld gaan brengen wat de huidige gemeentelijke activiteiten aan inkoop en aanbesteding zijn.

Hergebruik bedrijfsafval

Data over hergebruik van bedrijfsafval is niet beschikbaar. Intentie is om dat beschikbaar te maken met atelier Bedrijfsafval (nog niet opgestart).

Wel hebben we de volgende gegevens over afvalstromen gevonden.

Van de materialen die gebruikt worden door de verschillende sectoren op de Waddeneilanden, worden sommige materialen verwerkt door middel van productie van uitgaande materialen en andere materialen worden uiteindelijk afval door het verbruik. Verschillende afvalstromen zoals o.a. mineralen, gemengd afval, plantaardig afval, glas en chemisch afval worden op verschillende manieren verwerkt. Op de meeste eilanden wordt het grootste deel van het afval gerecycled. Alleen op Terschelling en Schiermonnikoog wordt het grootste deel van het afval middels 'afvalverwijdering' verwerkt. Dit houdt in dat het verbrand, vergist of gestort wordt.

Afvalstromen en verwerking per eiland in 2022:

	Afvalstroom
Texel	Totaal: 103.000 ton
	Manier verwerking: <ul style="list-style-type: none"> • Recycling (57.400 ton) • Afvalverwijdering (30.800 ton) • Overige (15.200 ton)
Vlieland	Totaal: 6.680 ton
	Manier verwerking: <ul style="list-style-type: none"> • Recycling (3.330 ton) • Afvalverwijdering (2.550 ton) • Overige (799 ton)
Terschelling	Totaal: 15.500 ton
	Manier verwerking: <ul style="list-style-type: none"> • Afvalverwijdering (8.310 ton) • Overige (3.890 ton) • Recycling (2.490 ton)
Ameland	Totaal: 13.800 ton
	Manier verwerking: <ul style="list-style-type: none"> • Recycling (8.400 ton) • Afvalverwijdering (2.750 ton) • Overige (2.690 ton)
Schiermonnikoog	Totaal: 3.640 ton
	Manier verwerking: <ul style="list-style-type: none"> • Afvalverwijdering (1.780 ton) • Recycling (1.570 ton) • Overige (291 ton)

Bron: Metabolic Consulting

Plastic afval

Van de afvalstromen op de Waddeneilanden bestaat een deel uit plastic afval. Deze wordt door de materiaalstroomanalyse van Metabolic aangeduid met 'Kunststof/rubber'. Elk eiland heeft een andere hoeveelheid plastic afval en een andere manier om met dit afval om te gaan. De data hiervoor komt uit 2018. Zwerfafval wordt niet meegenomen. Hierin zou een koppeling gemaakt kunnen worden met projectleiding Wad gaat Om.

Op Texel is 139 ton van al het afval (60.100 ton) kunststof of rubber. Een deel daarvan wordt gerecycled en een ander deel wordt op een overige manier verwerkt. Omdat het om een klein deel gaat, is het niet duidelijk om hoeveel ton het precies gaat.

Voor Vlieland is er niet bekend hoeveel ton kunststof of rubber afval er wordt verwerkt.

Op Terschelling is 16 ton van de 15.500 ton aan afval kunststof of rubber. Dit afval wordt op een andere manier verwerkt. Omdat het om een klein deel gaat, is het niet duidelijk om hoeveel ton het precies gaat.

Van alle 13.800 ton aan afval wat van Ameland komt, is 20 ton kunststof en rubber. Een deel daarvan wordt gerecycled en een ander deel wordt op een overige manier verwerkt. Omdat het om een klein deel gaat, is het niet duidelijk om hoeveel ton het precies gaat.

Op Schiermonnikoog bestaat 3 ton van de 3.640 ton aan afval uit kunststof en rubber. Dit afval wordt op een andere manier verwerkt. Omdat het om een klein deel gaat, is het niet duidelijk om hoeveel ton het precies gaat.

Bron: Metabolic Consulting

Aantal circulaire startups per jaar dat begeleid is door de Regio Deal

Deze indicator meet het aantal circulaire startups dat er per jaar wordt begeleid door de Regio Deal. Deze indicator wordt niet meegenomen in de 0-meting. Gegevens volgen in latere metingen vanuit verantwoording over programmalijnen en onderliggende projecten van de Regiodeal.

Hergebruik bouw materiaal

Bouwmateriaal afkomstig uit sloop wordt nu nog niet gebruikt. In januari 2025 start er een project dat hiermee aan de slag gaat. Dan kan er data beschikbaar komen voor een volgende meting.

Tonnages materialen die van en naar de eilanden worden getransporteerd

Om materialen naar de eilanden te krijgen, moeten deze vervoerd worden door de reders TESO, Doeksen en Wagenborg. Van de reders is Wagenborg de enige die afzonderlijk bijhoudt hoeveel meter aan vrachtvervoer er naar het eiland wordt vervoerd. TESO houdt het totale voertuigenvervoer bij in 'personenauto-equivalenten', maar hieruit valt niet te destilleren om hoeveel vrachtvervoer het gaat. Het is niet helemaal duidelijk of het om het totaal van alle afvaarten heen én terug gaat, of om het aantal dat naar het eiland toe gaat.

Vrachtvervoer (in meters) 2023:

	Totaal	Niet-eilanders	Eilanders
Ameland (Wagenborg)	118.594	102.700	15.894
Schiermonnikoog (Wagenborg)	29.934	27.901	2.033

Bron: Wagenborg

Voor meer cijfers over het vervoer van personen en voertuigen kunt u de (vervoerkundige) jaarverslagen hieronder raadplegen:

- Wagenborg (Ameland): <https://www.wpd.nl/assets/fe2adeb1-627e-47dd-b9f1-32ba35c5a2e1.pdf>
- Wagenborg (Schiermonnikoog): <https://www.wpd.nl/assets/965acc8f-4ee8-4c0d-8a08-84bbc752cfad.pdf>

Drinkwaterconsumptie per eiland per jaar

Alle Waddeneilanden hebben water nodig voor zowel de bedrijven, het toerisme als de eilandbewoners. Niet elk eiland heeft een zoetwaterbel onder het eiland waar ze water uit kunnen halen en zelfs al hebben

de eilanden een eigen zoetwaterbel, dan zijn ze soms nog afhankelijk van water dat via leidingen van wal naar het eiland wordt getransporteerd.

Texel is geheel afhankelijk van twee waterleidingen van PWN. Ameland en Terschelling maken gebruik van hun zoetwaterbel en een leiding van Vitens. Vlieland en Schiermonnikoog zijn zelfvoorzienend en halen water uit hun eigen zoetwaterbel onder het eiland vandaan. Voor alle eilanden geldt dat het belangrijk is om water te besparen, omdat water een steeds schaarser goed wordt.

Verbruik drinkwater in 2022:

	Drinkwater (m3)	Gebruik door bewoners (m3)	Percentage van totaal gebruikt door bewoners
Texel	1.754.000	704.401	40,2%
Vlieland	171.613	61.501	36,0%
Terschelling	575.408	252.179	44,0%
Ameland	581.861	197.317	34,0%
Schiermonnikoog	159.264	50.539	32,0%
totaal	3.242.146	1.265.937	39%

Bron: Metabolic Consulting

De bewoners van de eilanden gaan relatief zuinig met hun water om. Gemiddeld genomen wordt 68% van het drinkwater in Nederland gebruikt door huishoudens. Op de eilanden is dit minder dan 45%.

// VERANTWOORDING

De keuze van indicatoren

De keuze van indicatoren is afgeleid uit de regiodeal-tekst ('schot voor de boeg') en vervolgens hebben interviews plaats gevonden waarin de keuze van indicatoren verder uitgewerkt is.

De bronnen

Voor meerdere indicatoren zijn gegevens (nog) niet beschikbaar. Mogelijke vindplaatsen zijn toch in deze 0-meting opgenomen, zodat toekomstige metingen wellicht completer gemaakt kunnen worden.

Planbureau Fryslân
Doelestraat 8a
8911 DX Leeuwarden
(058) 234 85 00
info@planbureau Fryslan.nl
www.planbureau Fryslan.nl

Planbureau Fryslân wordt gesubsidieerd door de provincie Fryslân.

COLOFON

0-meting Regio Deal de Waddeneilanden, is een uitgave van Planbureau Fryslân.

De samenvatting van dit rapport staat op de website van Planbureau Fryslân.

Auteurs

Tonny Huisink en Sanne Wierdsma

Met medewerking van

Marijn Oud, Stien Jasper, Simone Rommets,
Ebo del Grosso, Joas de Jong en Ymko
Braaksma

Eindredactie

Stephanie Brands

Uitgave

Planbureau Fryslân
Doelestraat 8a 8911 DX Leeuwarden